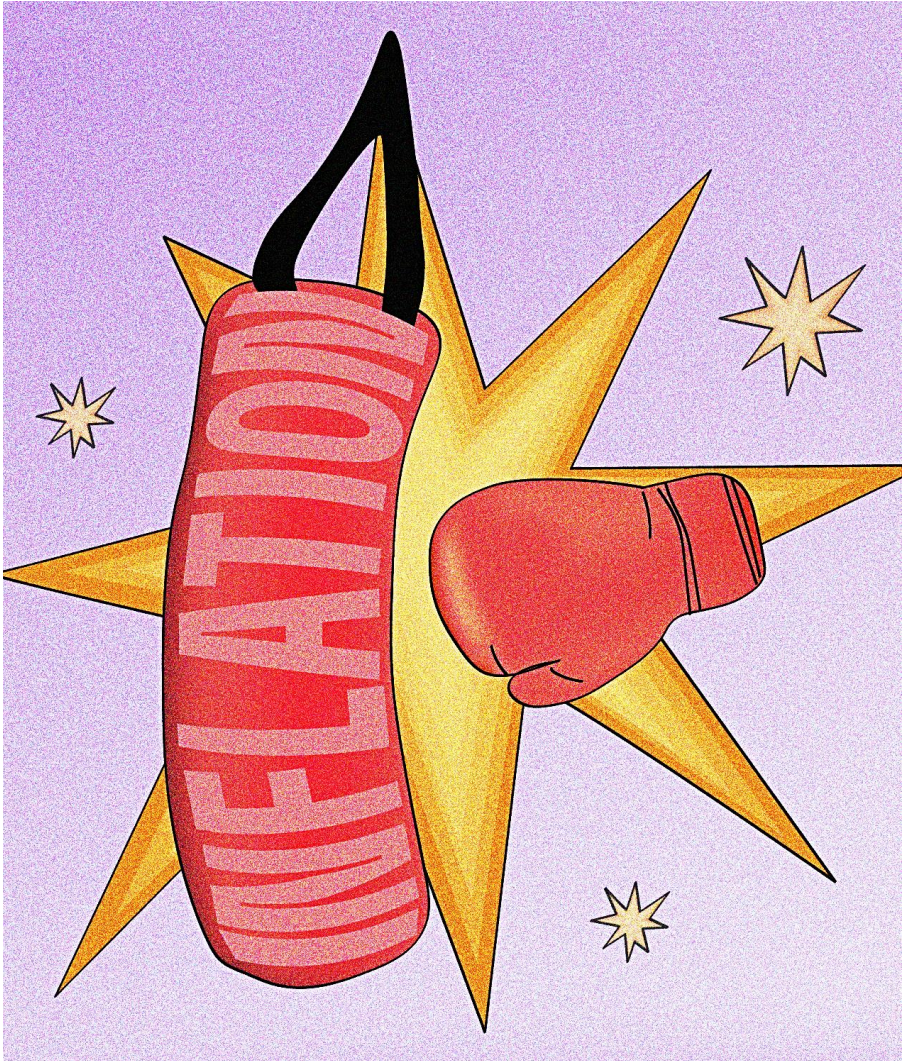

Monitoring Makroekonomiczny

Numer wydania: 2/2024

Warszawa, marzec 2024 r.

Hydra inflacji pokonana?

Spis treści

Sekcja realna

Inflacja	4
Polityka pieniężna za granicą	5
Krajowa polityka pieniężna	6
Sprzedaż detaliczna	7
Koniunktura	8

Sekcja finansowa

Portu: globalne rynki finansowe	9
Indeksy giełdowe	10
Rynek nieruchomości	11

Sekcja publicystyczna – Okiem Monitoringu

Co stoi za sukcesem Szwajcarii?	12
GSCPI a łańcuchy dostaw	13
Przyjezdni też się starzeją	14
Współpraca między Mercosur a UE – szanse i perspektywy	15

O autorach

SKN Finansów i Makroekonomii

SKN Finansów i Makroekonomii to jedno z najbardziej aktywnych pod względem naukowym kół Szkoły Głównej Handlowej. Wśród obszarów zainteresowań SKN FM znajdują się przede wszystkim **polityka pieniężna, modelowanie i prognozowanie ekonometryczne, analizy makroekonomiczne, rynki finansowe, rozwój obywatelski**, a także inne tematy związane z ekonomią.

Zespół redakcyjny

Redaktor naczelny:

Michał Krześniak

Autorzy tekstów:

Aleksandra Andryszewska

Aleksander Dzieślewski

Artur Veryho

Bartosz Przywara

Barbara Wywiat

Jan Serwach-Głombki

Julia Śladowska

Łukasz Fedio

Maciej Bednarski

Mikołaj Raczyński, Portu

Oskar Langert

Korekty:

Bartosz Traczyk

Dawid Sułkowski

Partner projektu – portu

Partnerem Monitoringu Makroekonomicznego jest Portu. Portu to największa platforma inwestycyjna w Europie Środkowej, która funkcjonuje w ramach prominentnej grupy finansowej WOOD & Company. Platforma oferuje szeroki zakres usług inwestycyjnych, w tym niskokosztowe usługi pasywnego robo-doradztwa inwestycyjnego. Portu oferuje w ten sposób każdemu nowoczesny, cyfrowy, automatyczny i efektywny sposób inwestowania, dostarczając ogółowi społeczeństwa usługi, które wcześniej były dostępne tylko dla zamożnych. Portu posiada obecnie ponad 200 000 użytkowników i zarządza środkami o wartości ponad 950 milionów euro. Nazwa Portu wywodzi się od angielskiego wyrażenia „portfolio for you”.

Nasi opiekunowie

Opiekun naukowy SKN FM

Prof. dr hab. Cezary Wójcik

Założyciel Center for Leadership, profesor SGH, pracował naukowo jako visiting scholar na takich uniwersytetach jak Harvard, Berkeley, Glasgow, Melbourne i innych.

Opiekun naukowy MME

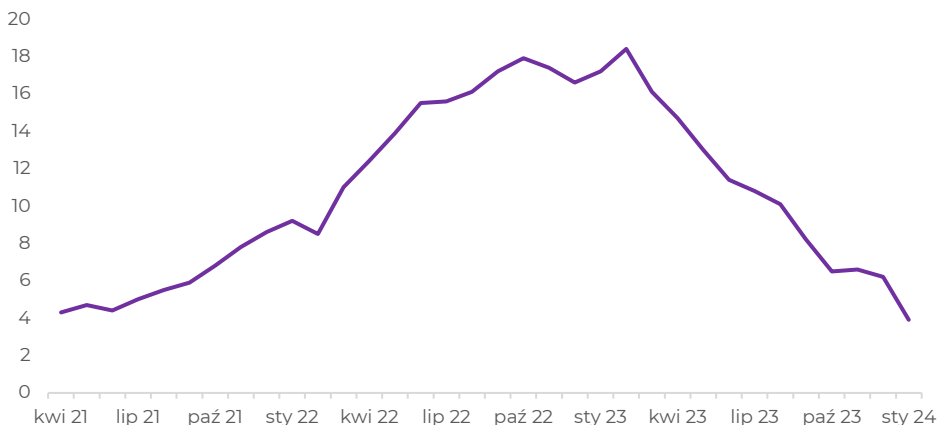
Szymon Wieczorek

Prezes Zarządu Instytutu Studiów Ekonomiczno-Społecznych. Ekspert ds. ekonomicznych Instytutu Jagiellońskiego. Absolwent programu Models and Methods in Quantitative Economics (QEM) w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie i Universitat Autònoma de Barcelona. Redaktor portalu polon.pl

Dezinflacja w głównych gospodarkach postępuje

Wskaźnik inflacji CPI w Polsce r/r %

Najważniejsze dane

- Według szybkiego szacunku GUS, inflacja CPI w Polsce w styczniu wyniosła 3,9% r/r – w grudniu wskaźnik wyniósł 6,2% r/r.
- Eurostat szacuje zharmonizowany indeks cen konsumpcyjnych HICP w strefie euro w lutym na poziomie 2,6% r/r wobec 2,8% r/r w styczniu – zgodnie z konsensem rynkowym.
- Inflacja CPI w Stanach Zjednoczonych w styczniu wyniosła 3,1% r/r wobec 3,4% r/r w grudniu, tym samym osiągając najniższą wartość wskaźnika od trzech lat.

Komentarz SKN Finansów i Makroekonomii

Inflacja CPI w Polsce w styczniu spadła do najniższego poziomu od prawie trzech lat. Odczyt ten był niższy od prognoz, a w ujęciu miesięcznym średnie ceny konsumpcyjne zgodnie z prognozami urosły o 0,4%. Biorąc pod uwagę czynniki sezonowe, nie jest to wysoki wynik.

Luty przyniósł dalszy spadek inflacji HICP w strefie euro. Inflacja HICP w strefie euro maleje od listopada 2022 roku. Ze wstępnych danych Eurostatu wynika, że odczyt zharmonizowanego indeksu cen konsumpcyjnych (HICP) w strefie euro był w lutym 2024 roku o 2,6% wyższy niż rok wcześniej. To wynik nieco niższy od 2,8% odnotowanych w styczniu.

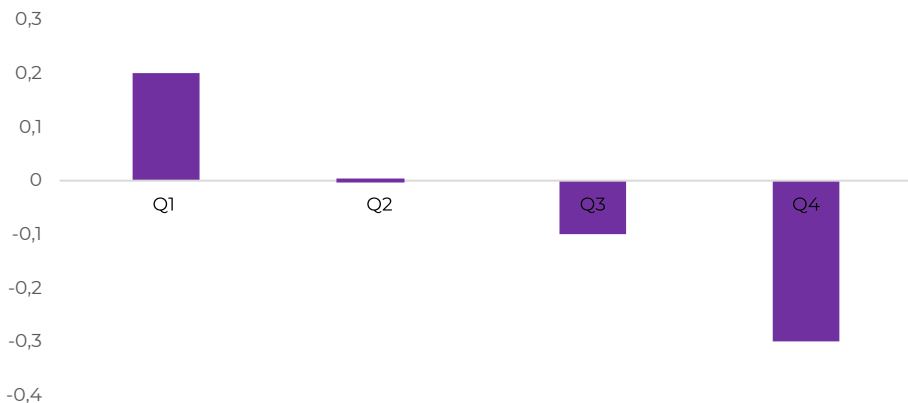
Dobrą wiadomością jest dalszy spadek inflacji bazowej – czyli wskaźnika HICP po wyłączeniu żywności, paliw i energii. Wyniosła ona 3,1% r/r wobec 3,3% w styczniu – oznacza to spadek o 2,4 pkt. proc. od września 2023 r. Zgodnie z oczekiwaniami EBC nie zmienił stóp procentowych. EBC podczas styczniowego posiedzenia zdecydował o pozostawieniu bez zmian stopy podstawowych operacji refinansujących, kredytu i depozytu, odpowiednio na poziomie: 4,5%, 4,75% i 4,0%.

Poziom inflacji w USA w styczniu najniższy od prawie trzech lat. Bazowy wskaźnik PCE – nieuwzględniający cen żywności i energii – obniżył się do 2,8% r/r z 2,9% w grudniu, co jest odczytem zgodnym z oczekiwaniami rynku. Na styczniowym posiedzeniu FOMC zdecydował utrzymać stopy procentowe na dotychczasowych poziomach (5,25-5,50%). Dezinflacja w USA postępuje a rynek wycenia pierwsze cięcie stóp procentowych w czerwcu.

Maciej Bednarski

FED, EBC i BoE nie zmieniają stóp procentowych

Zmiana PKB % w Zjednoczonym Królestwie dla 2023 roku, kwartalnie

Najważniejsze dane

- FED, EBC i Bank Anglii utrzymały stopy procentowe na posiedzeniach w styczniu i w lutym.
- USA – Inflacja CPI w styczniu wyniosła 3,1% co stanowi spadek o 0,3% względem grudnia.
- Strefa Euro – Spadek inflacji HICP w styczniu do 2,8%. W grudniu HICP wyniosła 2,9%.
- Zjednoczone Królestwo – Inflacja pozostała na poziomie grudniowym i wynosi 4%.

Komentarz SKN Finansów i Makroekonomii

W styczniu FOMC zdecydowało o pozostawieniu stóp procentowych na niezmiennym poziomie, który wynosi 5,25-5,50%. FOMC czeka na więcej pozytywnych znaków od gospodarki by rozpocząć obniżki. Bardzo optymistyczne odczyty z rynku pracy i mniej optymistyczne dane z produkcji na grudzień i styczeń pokazują dobrą kondycję amerykańskiej gospodarki pomimo wysokiego poziomu stóp. Prezes Powell zapowiedział obniżki w przyszłych miesiącach i podkreślił, że FOMC w obecnej sytuacji powinien ostrożnie podchodzić do zmiany poziomu stóp gdyż przedwczesne obniżki mogą skutkować powrotem zwiększonej presji inflacyjnej. Kolejne decyzje Komitetu będą zależne od przyszłej kondycji rynku pracy i marcowego raportu CPI.

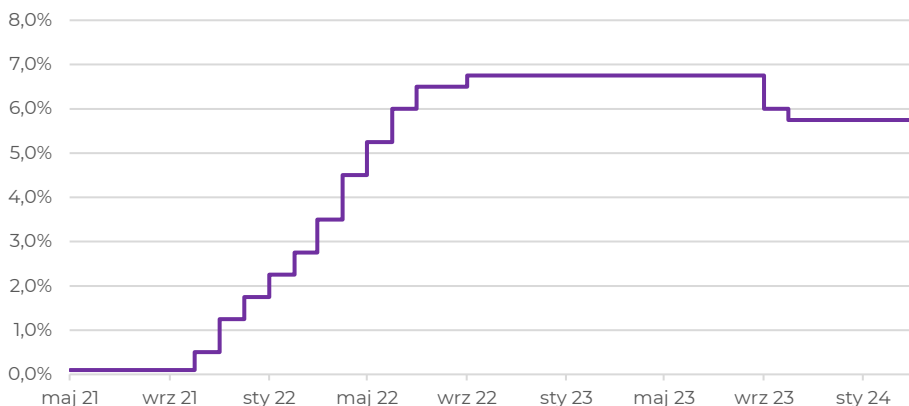
Główna stopa procentowa, stopa kredytu i stopa depozytu w EBC wynoszą odpowiednio 4,5%, 4,75% i 4,5%. Powolny spadek inflacji i spowolnienie gospodarcze tworzą trudne środowisko do decyzji dla EBC. Niemcy, szczególnie dotknięte spowolnieniem, odnotowują spadek wskaźnika PMI oraz pogorszenie kondycji sektora przemysłowego. Christine Lagarde zapowiedziała, że stopy pozostaną na dotychczasowym poziomie co najmniej do czerwca. Prezes EBC przywiązuje szczególną wagę do wzrostu wynagrodzeń w kolejnych miesiącach. Mimo słabej sytuacji w przemyśle, usługi oraz rynek pracy pozostają silne. EBC zapowiada, że obniżki będą możliwe, gdy dominować będą przesłanki o trwałym spadku inflacji do celu (2%).

Stopa procentowa Banku Anglii pozostaje na poziomie 5,25%. Decyzja o utrzymaniu stóp padła na początku lutego. Prezes Andrew Bailey wcześniej deklarował gotowość do podjęcia wszelkich działań niezbędnych do zredukowania inflacji do wyznaczonego celu. W lutym jednak zmienił nieco retorykę zaznaczając, że sprowadzenie inflacji do poziomu 2% nie jest już bezwzględnie warunkiem dla przyszłych obniżek stóp procentowych. Zmiana nastawienia jest zgodna z rynkowymi oczekiwaniami dotyczącymi dalszej ścieżki stóp w 2024 roku. Zjednoczone Królestwo weszło w recesję, co może przyspieszyć poluzowanie polityki przez Bank Anglii.

Łukasz Fedio

Stopy bez zmian!

Referencyjna stopa procentowa NBP

Najważniejsze dane

- Od października stopa referencyjna w Polsce wynosi 5,75%, stopa lombardowa 6,25%, stopa depozytowa 5,25%.
- Wysoka inflacja bazowa, silny rynek pracy oraz dwucyfrowy wzrost wynagrodzeń to czynniki przemawiające za utrzymaniem stóp procentowych na obecnym poziomie.
- Szereg wydarzeń krajowych i zagranicznych sprawia, że obecna polityka pieniężna jest obciążona dużą dozą niepewności.

Komentarz SKN Finansów i Makroekonomii

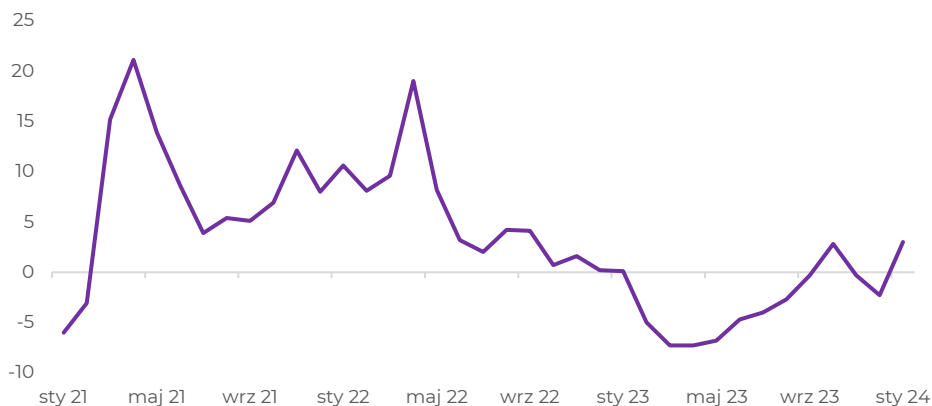
Rada Polityki Pieniężnej podjęła w lutym decyzję o pozostawieniu stóp procentowych na niezmiennym poziomie. Stopa referencyjna wciąż wynosi 5,75%. Decyzja była w pełni zgodna z oczekiwaniami rynkowymi. Utrzymanie stóp przy spadającej inflacji stanowi wyraz zaostreżenia tonu RPP. Argumentem przemawiającym za jastrzębim kierunkiem jest wciąż wysoka inflacja bazowa. Z komunikatów NBP wynika, że Rada poważnie uwzględniła znoszenie tarcz antyinflacyjnych na wiosnę. Za twardą polityką pieniężną przemawia również silny rynek pracy z niskim bezrobociem i dwucyfrowym wzrostem wynagrodzeń. NBP planuje również poszerzenie rezerw złota. W tle ostrego kursu polityki pieniężnej w dalszym ciągu pozostaje groźba Trybunału Stanu dla prezesa Adama Glapińskiego.

Tło wydarzeń tworzy też odblokowanie 100 mld euro funduszy unijnych. To z jednej strony silny impuls popytowy, a z drugiej – czynnik umacniający złotego. Relatywnie silna na tle państw UE sprzedaż detaliczna i produkcja przemysłowa w teorii przemawiają za kursem obranym przez NBP. Za Atlantykiem miękkie lądowanie wydaje się przedłużać, a niemiecka gospodarka pozostaje w tarapatach. Giełda jest w euforii, a kredyty hipoteczne odbijają. Polityka fiskalna pozostaje ekspansywna. Biorąc pod uwagę wszystkie te czynniki obraz rzeczywistości wcale nie jest jednoznaczny, a słuszność kierunku polskiej polityki pieniężnej stoi pod znakiem zapytania.

Jan Serwach-Głombki

Sprzedaż ponownie na plusie

Sprzedaż detaliczna r/r %

Najważniejsze dane

- Sprzedaż detaliczna w cenach stałych w styczniu wzrosła o 3% r/r.
- Znaczny wzrost sprzedaży detalicznej zanotował sektor pojazdów samochodowych.
- Po słabej końcówce 2023 roku sprzedaż detaliczna wyraźnie odbija.

Komentarz SKN Finansów i Makroekonomii

Sprzedaż detaliczna w styczniu 2024 roku wzrosła o 3% r/r. Jest to znacznie lepszy wynik od wcześniejszych prognoz, a także najlepszy wynik od września 2022 roku. Najsilniej rosła sprzedaż samochodów (+22%) i paliw (+13,1%). Wzrosty te najprawdopodobniej związane są ze zwiększoną ilością wyjazdów w trakcie ferii zimowych, które przypadają właśnie na styczeń. Słaba dynamika nadal obecna jest w sektorze mebli, RTV i AGD (-16,6%). Przedsiębiorstwa handlujące żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi wykazały spadek sprzedaży o 0,6%, z kolei jednostki sprzedające tekstylia, odzież i obuwie odnotowały spadek aż o 24,7%.

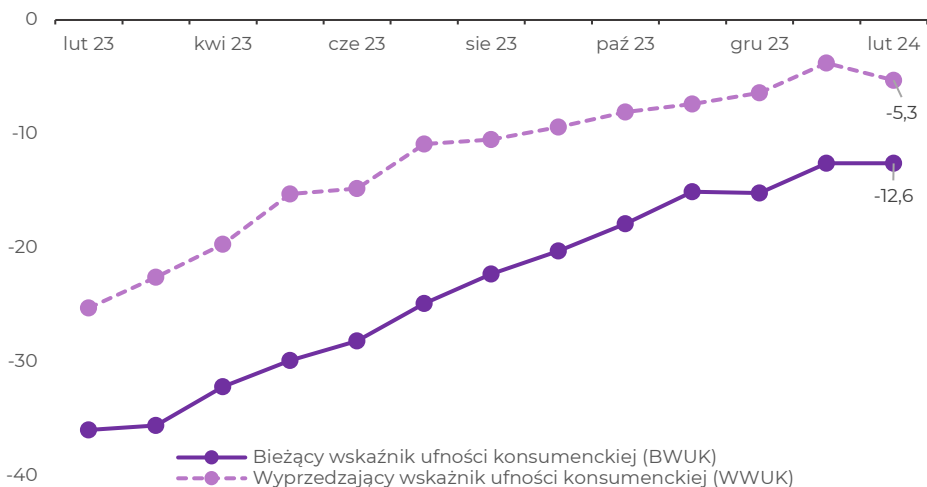
Odczyt może dawać nadzieję, że konsumpcja w Polsce wreszcie nabierze rozpędu. Argumentami za tym stwierdzeniem są rekordowa realna dynamika płac oraz proces luzowania polityki fiskalnej. Coraz więcej ekonomistów twierdzi, że to właśnie konsumpcja będzie odpowiedzialna za wzrost PKB w tym roku.

Dane dotyczące zachowań konsumentów mogą jednak również zaniepokoić. Sprzedaż detaliczna rośnie, ale skłonność do większych i poważniejszych zakupów jest niska. Spora część wyższych dochodów będzie przeznaczana na budowę oszczędności, co w konsekwencji może ograniczyć konsumpcję.

Bartosz Przywara

Boom konsumpcyjny w 2024 r. pod znakiem zapytania

Bieżący i wyprzedzający wskaźnik ufności konsumenckiej

Najważniejsze dane

- W lutym 2024 r. nastroje konsumenckie pozostały na tym samym poziomie co w poprzednim miesiącu bieżącego roku. Opisujący je wskaźnik syntetyczny BWUK wyniósł -12,6 pkt.
- Wskaźnik WWUK, dotyczący przyszłych nastrojów konsumenckich, spadł o 1,5 p. proc. w stosunku do poprzedniego miesiąca i wynosi -5,3 pkt.
- W odniesieniu do lutego 2023 r. wskaźniki BWUK i WWUK wzrosły odpowiednio o 23,4 p. proc i 20,0 p. proc.

Komentarz SKN Finansów i Makroekonomii

Noworoczna poprawa nastrojów konsumenckich ostygła już w lutym. Duża część ekonomistów prognozowała, że w 2024 r. motorem napędowym polskiego PKB będzie wzrost konsumpcji konsumenckiej ponieważ spadek inflacji, a także wzrost płacy minimalnej, płac w sektorze publicznym oraz zasiłków socjalnych, przekładają się na wyższe realne zarobki. Jednak słabe nastroje konsumenckie wskazują, że powstała nadwyżka w dużej części zostanie przeznaczona na odbudowę oszczędności. Potwierdza to wzrost oczekiwań o 0,8 p. proc. dotyczących możliwości przyszłego oszczędzania.

Po raz pierwszy od jesieni 2022 r. zarejestrowano spadek przyszłych oczekiwań konsumpcyjnych. Wpływ na spadek wskaźnika WWUK miały przede wszystkim oceny dot. przyszłej sytuacji ekonomicznej kraju, poziomu bezrobocia oraz przyszłej sytuacji finansowej gospodarstw domowych, które spadły odpowiednio o 2,7 p. proc, 2,3 p. proc oraz 2,0 p. proc.

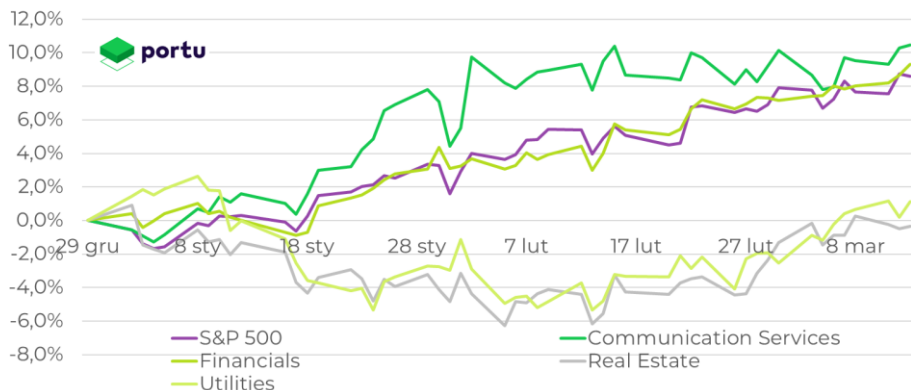
Wskaźnik bieżącej konsumpcji stanął w miejscu. Wskaźnik syntetyczny BWUK pierwszy raz od października 2022 r. nie uległ poprawie. Respondenci w lutym br. lepiej ocenili obecną sytuację ekonomiczną w kraju oraz sytuację finansową gospodarstw domowych, jednakże pogorszyły się ich oczekiwania co do przyszłości. W całej Europie w lutym 2024 r. tylko w Polsce i na Litwie inny wskaźnik koniunktury konsumenckiej – indeks zaufania konsumentów był dodatni. Wskazuje to na ogólnie niski poziom oczekiwań konsumenckich w całej Europie, dlatego boom zakupowy w 2024 r. stoi pod znakiem zapytania.

Julia Śladowska

Byki w natarciu

Rynki finansowe kontynuują hossę. Na przodzie spółki telekomunikacyjne.

Najważniejsze informacje

- Rynkowa hossa rozprężyła się na dobre. Prym wiodą spółki telekomunikacyjne, finansowe oraz technologiczne. Na drugim biegunie widzimy spółki użyteczności publicznej oraz spółki z sektora nieruchomości.
- Bitcoin przebił poziom 70 tys. USD i osiągnął nowe szczyty.

Komentarz portu

Byki w natarciu, niedźwiedzie w odwrocie. Ostatnie tygodnie to fantastyczny czas dla posiadaczy aktywów finansowych. Indeksy giełdowe biją nowe rekordy, rośnie cena złota i kryptowalut. Amerykański indeks S&P 500 przebił poziom 5100 punktów i od początku roku wzrósł już o 7,6%. Jeszcze lepiej sytuacja wygląda na technologicznym Nasdaq, który zyskał w tym roku 8,5%. W Europie zyski nie są tak imponujące, ale nawet w przypadku pogrążonej w stagnacji gospodarki Niemiec, tamtejszy indeks DAX zyskał od początku stycznia 5,6%. Nadal błyszczą także akcje w Japonii, gdzie indeks Nikkei zyskał od początku roku już 16,6%. Euforia panuje także na rynku kryptowalut.

Trudno znaleźć jeden powód, dla którego rynki tak mocno ruszyły do przodu. Z pewnością można wymienić tutaj spadek inflacji i nadchodzące obniżki stóp procentowych, choć taka argumentacja nie sprzyjałaby bankom, które znajdują się na czele peletonu. Drugi argument to oczywiście rozwój sztucznej inteligencji, który ma szansę odmienić perspektywy biznesowe wielu spółek. Nie jest więc przypadkiem, że spółki z sektora półprzewodników stanowią trzon obecnych wzrostów.

Z największych spółek warto z kolei spojrzeć na Apple oraz Teslę. Gwiazdy ostatnich lat wyraźnie tracą wigor i powoli odpadają z rynkowego peletonu. W przypadku Apple'a inwestorów niepokoi to, iż spółka nie ma praktycznie ekspozycji na trend AI oraz że rynek smartfonów staje się coraz bardziej nasycony. W przypadku Tesli martwiąca jest konkurencja chińskich samochodów elektrycznych, która na globalnym rynku staje się coraz silniejsza

Mikołaj Raczyński, Portu

Nowe maksima na największych indeksach giełdowych

Notowania Nasdaq-100

Najważniejsze dane

- Amerykański indeks Nasdaq-100 od ponad roku utrzymuje się w trendzie wzrostowym.
- Notowania wspierają kwartalne wyniki gigantów technologicznych m.in. Nvidii oraz Mety.
- Inwestorzy wyceniają pierwsze obniżki stóp procentowych w USA.

Komentarz SKN Finansów i Makroekonomii

Hossa na indeksie Nasdaq-100 trwa już ponad 14 miesięcy. W tym czasie notowania wzrosły o ponad 70% i nie wydaje się, aby w najbliższym czasie miało nastąpić odwrócenie trendu. W styczniu tego roku indeks stu największych spółek notowanych na amerykańskiej giełdzie przebił swoje maksimum wszechczasów. Na szerokim rynku widać coraz większy popyt na ryzykowne aktywa finansowe, co przejawia się głównie poprzez rekordowe wzrosty kryptowalut.

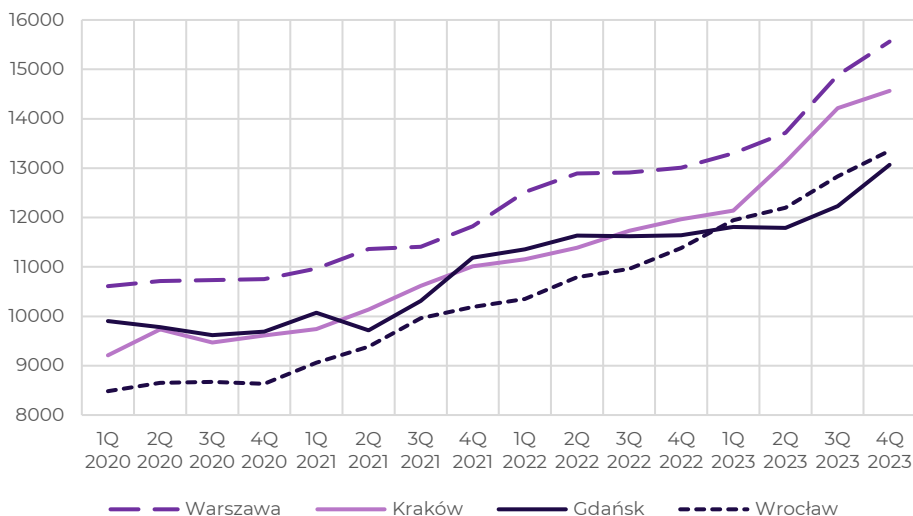
Bardzo istotnym wydarzeniem w lutym 2024 roku były wyniki kwartalne największych spółek technologicznych notowanych na giełdzie w Stanach Zjednoczonych. Na początku bardzo pozytywne wyniki, które przebiły oczekiwania rynkowe, przedstawiła Meta. Kurs w ciągu jednej sesji wzrósł o prawie 20%. Kolejnym zwycięzcą na giełdzie okazała się Nvidia, której akcje po prezentacji wyników wzrosły o 15%.

Uwaga inwestorów również była skierowana na lutowe dane makroekonomiczne. Na początku miesiące mogliśmy zobaczyć bardzo silne dane z rynku pracy oraz nieco wyższe niż przewidywano wartości inflacji konsumenckiej i produkcyjnej. Wskazania indeksów PMI oraz ISM wypadły powyżej poziomu 50, co sugeruje na ożywienie gospodarcze. Generalnie ostatnie odczyty makroekonomiczne z USA pokazują, że gospodarka amerykańska jest odporna na wysokie stopy procentowe oraz zmierza w dobrym kierunku, co jest przez inwestorów pożądanym.

Aleksander Dzieślewski

Podaż nie nadąża za popytem

Średnie ceny transakcyjne mieszkań na rynku pierwotnym za mkw.

Najważniejsze dane

- W 2023 r. kawalerki zdrożały r/r średnio od 9% w Krakowie i Gdańsku do ponad 12% w Warszawie i Wrocławiu.
- W skali całego roku najwyższe podwyżki cen zanotowano w czwartym kwartale.
- W ostatnim kwartale 2023 r. średnia cena za mkw. przekroczyła 15 tys. zł w Warszawie, 14 tys. zł w Krakowie i 13 tys. zł w Gdańsku i we Wrocławiu.

Komentarz SKN Finansów i Makroekonomii

Na rynku nieruchomości początek 2023 roku zaczął się dosyć spokojnie. Biuro Informacji Kredytowej zanotowało jedynie kilkanaście wniosków o kredyty mieszkaniowe. Sytuacja zmieniła się drastycznie po zapowiedzeniu programu rządowego „Bezpieczny kredyt 2%”, co spowodowało, że w drugiej połowie roku liczba wniosków jak i udzielanych kredytów wyrzeliła w górę. Na taką sytuację miała również wpływ obniżka stóp procentowych jak i obniżenie wymagań dotyczących uzyskania kredytu przez KNF. W październiku i listopadzie ubiegłego roku banki udzieliły odpowiednio 23,9 tys. i 23,7 tys. kredytów mieszkaniowych, co oznacza około 250% wzrostu r/r. Przewiduje się, że wraz z zakończonym w styczniu programem rządowym liczba ta w obecnym roku znacząco spadnie.

Podaż nie nadąża za popytem. W ciągu pierwszych trzech kwartałów 2023 roku deweloperzy na trzech największych rynkach nieruchomości (Warszawa, Wrocław i Kraków) wprowadzili jedynie ok. 16,5 tysiąca mieszkań co jest 25% spadkiem względem poprzedniego roku. W związku ze stale rosnącym popytem mieszkania tracą na metrażu. Jak wynika z danych GUS za I – III kw. 2023 r. przeciętna powierzchnia mieszkań i domów oddanych do użytku wyniosła 51,8 mkw. i była najniższa w historii pomiarów.

Aleksandra Andryszewska

Co stoi za sukcesem Szwajcarii?

Naukowcy oraz eksperci z zakresu geografii ekonomicznej od bardzo dawna zadają sobie pytanie, **co tak naprawdę wpływa na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego danego kraju**. W ten sposób narodziły się dwie zupełnie odmienne koncepcje dotyczące relacji człowieka ze środowiskiem: **determinizm geograficzny oraz nihilizm geograficzny**. Pierwsza z nich głosi, że czynniki środowiskowe takie jak ukształtowanie terenu, klimat czy występowanie bogactw naturalnych są kluczowe i w głównej mierze to one decydują o poziomie rozwoju społeczeństwa, kultury i gospodarki danego kraju. Drugi z poglądów utrzymuje natomiast, że aspekty przyrodnicze nie wpływają lub mają minimalny wpływ na działalność człowieka. Zdecydowanie więcej można wskazać na świecie krajów, których rozwój społeczno-gospodarczy jest zgodny z założeniami nihilizmu geograficznego. Nie znaczy to jednak, że determinizm geograficzny jest poglądem błędnym. **W przypadku Szwajcarii, w ocenie poziomu rozwoju gospodarczego należy uwzględnić obydwie koncepcje.**

W szwajcarskim zegarku

W 2023 roku Szwajcaria osiągnęła wartość 0,962 współczynnika HDI, tym samym zajmując pierwsze miejsce na świecie. **Niezwykle interesujący jest fakt, że kraj nieposiadający większych bogactw naturalnych osiągnął zdecydowanie wyższy poziom rozwoju gospodarczego i społecznego od wielu innych krajów, bardziej zasobnych w surowce mineralne.** Możliwe było to przede wszystkim dzięki kapitałowi ludzkiemu, który w Szwajcarii jest na bardzo wysokim poziomie.

Neutralność uczyniła ze Szwajcarii emigracyjny ośrodek krystalizacji. Przez lata w Alpy udawali się najczęściej przedsiębiorczy ludzie, szukający spokojnego miejsca do osiedlenia się i do stworzenia własnego biznesu. **Świetnym przykładem ilustrującym w jaki sposób do Szwajcarii napłynął kapitał ludzki bardzo wysokiej jakości, jest historia polskiego emigranta – Antoniego Patka.** Po upadku powstania listopadowego udał się on na emigrację. Kiedy w końcu osiadł w szwajcarskiej Genewie założył przedsiębiorstwo zajmujące się produkcją zegarków, które obecnie znane jest pod nazwą „Patek Philippe”.

Przepis na sukces

Kluczową rolę w szwajcarskiej gospodarce odgrywają małe oraz średnie przedsiębiorstwa. To one decydują o jej sile oraz konkurencyjności. To właśnie im Szwajcaria zawdzięcza bardzo dobrze rozwinięty sektor usług, którego udział w tworzeniu PKB wynosi 73,7%. Dla porównania przemysł tworzy 25,6% PKB, a rolnictwo zaledwie 0,7%. **Neutralność przez lata zapewniała krajowi stabilność polityczną oraz gospodarczą, czyniąc go bardzo atrakcyjnym miejscem dla potencjalnych inwestorów.** Każdy z 26 szwajcarskich kantonów pochwalic się może własną autonomią, nad którą pieczę sprawuje rząd złożony z 7 ministrów. Są to delegaci z 4 największych partii w parlamencie, którzy nierzadko reprezentują sprzeczną wobec siebie programy rozwoju. W polityce kantonowej kluczowa jest konkurencja podatkowa. Odgrywa ona pozytywną rolę w utrzymaniu pod kontrolą stawek podatkowych i wydatków publicznych oraz zwiększa jakość podejmowanych decyzji. Podatki są również dostosowane odpowiednio do preferencji rezydentów zamieszkujących każdy z kantonów. **Co więcej w każdym kantonie o wysokości podatków decydują wyborcy, parlament i rząd, a dzięki bliskości struktur politycznych, bardzo popularna jest kontrola obywatelska nad podejmowanymi decyzjami.** Taki system jest więc niezwykle wydajny. W 2023 roku w rankingu percepcji korupcji Szwajcaria osiągnęła 82 na 100 punktów, tym samym odznaczając się bardzo wysoką przejrzystością procesów politycznych. Istotną rolę odgrywa również doskonale rozwinięta struktura bankowa oraz otwartość na bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ).

Można więc stwierdzić, że to czynniki nie środowiskowe były tymi przeważającymi w rozwoju Szwajcarii. Mimo to aspekty geograficzne również odcisnęły swoje piętno w rozwoju tego kraju. **Położenie w Europie, bezsprzecznie było ogromnym katalizatorem rozwoju oraz zmian w całym państwie.** Dodatkowo występowanie naturalnych barier w postaci gór sprzyjało zachowaniu neutralności Szwajcarii. Górski łańcuch uczynił z niej swoistą enklawę, którą skutecznie omijały większe zawirowania historyczne XX wieku.

Czynniki przyrodnicze, bez cienia wątpliwości, pomagają krajowi w rozwoju, ale bez odpowiednich regulacji prawnych oraz kapitału ludzkiego nie jest możliwe ich pełne wykorzystanie.

Bartosz Przywara

Roszący w branży przewoźników morskich

Na przełomie lutego i marca 2024 roku światowa branża transportu morskiego była świadkiem znaczących ruchów strategicznych ze strony czołowych graczy na rynku. **CMA CGM, COSCO, OOCL oraz Evergreen ogłosiły, że zamierzają przedłużyć umowę operacyjną Ocean Alliance o kolejne pięć lat, do 2032.** Obejmuje ona siedem głównych tras handlowych wschód-zachód, łącząc Azję z północną Europą, Morzem Śródziemnym, Bliskim Wschodem oraz wschodnim i zachodnim wybrzeżem Ameryki Północnej. **Głównym założeniem Ocean Alliance jest pozwolenie zrzeszonym przedsiębiorstwom na współdzielenie statków oraz czarterowanie i wymianę na nich miejsc.** Decyzja o przedłużeniu sojuszu przewoźników morskich (podjęta na tle wygasania innej umowy operacyjnej zrzeszającej Maersk i MSC) rzuca nowe światło na dynamicznie zmieniający się krajobraz handlu morskiego, który nieustannie adaptuje się do nowych wyzwań geopolitycznych, ekonomicznych oraz środowiskowych.

Zakłócenia w łańcuchach dostaw

Od grudnia 2023 roku międzynarodowa społeczność jest świadkiem ataków rebeliantów Huti z Jemenu na statki handlowe. W rezultacie koszty transportu morskiego, wraz z ponoszonym ryzykiem, gwałtownie rosną. **Ataki skłaniają do zmiany tras handlowych, co prowadzi do dłuższych czasów tranzytu i znacznego wzrostu kosztów operacyjnych.** Zamiast korzystać z krótszej drogi przez Kanał Sueski, konieczne jest zaplanowanie trasy dookoła Afryki, aby dotrzeć do europejskich portów – cofając żeglugę morską o ponad 150 lat. Szacuje się, że zmiana trasy dodaje 10 do 14 dni opóźnień w łańcuchach dostaw – **firmy handlowe i operatorzy statków stale muszą ważyć koszty bezpieczeństwa wobec kosztów finansowych.**

Możemy również obserwować wydarzenia polityczne, które obecnie i w nadchodzącym czasie mogą wywierać znaczącą presję na łańcuchy dostaw. Jednym z nich jest **ewentualny powrót do władzy Donalda Trumpa i jego zapowiedzi zaostrzenia wojny handlowej,** zapoczątkowanej za czasów jego pierwszej administracji i kontynuowanej później przez Bidena.

Jako najnowszy przykład rzucający światło na jego zamiary, można przytoczyć wypowiedź z Michigan, gdzie oświadczył możliwość obłożenia chińskich dóbr cłem w wysokości 60%, a europejskiego importu co najmniej 10% daniną.

Wskaźnik GSCPI

Aby te wszystkie czynniki, które powodują zakłócenia w łańcuchach dostaw, przedstawić w liczbach i porównać je z innymi wydarzeniami, można sięgnąć po **Global Supply Chain Pressure Index.**

GSCPI służy jako wskaźnik oceniający poziom napięć i zakłóceń w globalnych łańcuchach dostaw. Opracowany przez ekonomistów z Rezerwy Federalnej, indeks integruje dane dotyczące kosztów logistycznych, czasu realizacji dostaw i dostępności surowców, aby stworzyć kompleksowy obraz międzynarodowego przepływu towarów. Globalne koszty transportu są mierzone na podstawie danych z Baltic Dry Index (BDI) i indeksu Harpex, a także wskaźników kosztów frachtu lotniczego. GSCPI wykorzystuje również kilka komponentów związanych z łańcuchem dostaw koncentrując się na firmach produkcyjnych w siedmiu wzajemnie połączonych gospodarkach: Chinach, strefie euro, Japonii, Korei Południowej, Tajwanie, UK i USA. **Za pomocą GSCPI możemy dostrzec, jak poważne zakłócenia w łańcuchach dostaw wywołały wydarzenia w danym miesiącu.** Takimi wydarzeniami były np. tsunami w Japonii w 2011 roku, wojny handlowe i efekty pandemii COVID-19. Obecnie wskaźnik wskazuje lekko ujemne odchylenie od średniej z ostatnich 27 lat. Biorąc jednak pod uwagę najnowsze odczyty, można zauważyć wzrost krzywej, oznaczający narastające problemy. Bez wątpliwości jedną z przyczyn jest wcześniej wymieniona sytuacja na Morzu Czerwonym. Śledząc polityczne wydarzenia, chociażby potencjalną wygraną Donalda Trumpa i wdrożenie ewentualnych nowych taryf handlowych, GSCPI może posłużyć nam jako matematyczne przekształcenie i uwidocznienie nam wagę zakłóceń w globalnych łańcuchach dostaw.

Oskar Langert

Przyjezdni też się starzeją

W miarę starzenia się społeczeństwa wiele państw szuka pracowników do uzupełnienia luk kadrowych. **Nasz region napotyka problem, z którym od kilku lat boryka się Europa Zachodnia.** Dzięki temu możemy wyciągnąć wnioski z tej polityki i uniknąć części błędów popełnianych przez Zachód.

Uważam, że politykę imigracyjną należy budować nie w oparciu o doraźne potrzeby rynku, lecz w oparciu o **długoterminową wizję i relacje kosztów i korzyści.** Jednym z ważnych dylematów, które Polska będzie musiała rozwiązać jest kwestia, czy sprowadzamy pracowników tylko po to, aby pracowali czy również osiedlali i integrowali. Aby przyjrzyć się tej kwestii dokładniej proponowałbym zwrócić uwagę na politykę migracyjną Niemiec w kontekście Turków i jej długoterminowe konsekwencje.

Do pracy czy na stałe?

W latach powojennych Niemcom zaczęło brakować ludzi do odbudowy kraju po upadku. **Rozwiązanie znaleziono w postaci przypadku robotników z Włoch, Hiszpanii, Grecji czy właśnie Turcji jako gasterbeiterów, którzy mieliby pracować, a w przyszłości wraz z zarobionymi pieniędzmi wrócić do siebie.** Szczególnie liczni byli pracownicy tureckiego pochodzenia - w latach 90ch nawet 4 milionów osób. Mimo początkowych założeń znaczna część pracowników została (choć około 3 milionów osób wyjechało).

Obecnie Turcy stanowią liczną mniejszość narodową liczącą około 4-7 miliona osób. Jej pozycja została silnie nadwyrężona przez globalizację, która spowodowała przeniesienie produkcji pracochłonnej do Azji. Osoby pochodzenia tureckiego nie odnaleźli się w nowej rzeczywistości gospodarczej i stanowią dziś pewnego rodzaju społeczeństwo równoległe o niższym statusie klasowym w społeczeństwie niemieckim.

Ważne są koszty

Choć Turcy w Niemczech zintegrowali się słabo ze społeczeństwem to jednak znaczna część z nich dostała niemieckie obywatelstwo i prawo do takich samych świadczeń socjalnych jak pozostali obywatele. Ich dietność też się zmniejszyła i osiągnęła podobny poziom, co rodzimych Niemców. **Oznacza to, że turecka mniejszość w przyszłości przejdzie na emeryturę na podobnych zasadach, co reszta obywateli, co zwiększy już silną presję demograficzną.**

Wkład gasterbeiterów na gospodarkę niemiecką był w przeszłości znaczący, ale w kolejnych dekadach niemiecki system może mieć problem z dodatkową pulą pracowników do zagospodarowania. Natomiast z uwagi na problemy związane z integracją i strukturalnie słabsze kwalifikacje mniejszość turecka nie dokłada się w takim samym stopniu do systemu jak pozostali członkowie społeczeństwa (osoby z tureckiej mniejszości przeciętnie zarabiają 67% średniej krajowej).

Podsumowując, warto pomyśleć nad tym, aby nasza polityka migracyjna pozwalała uzupełnić lukę w związku ze starzeniem się społeczeństwa, jednak nie powodowała podobnych komplikacji w przyszłości.

Jak należy to zrobić?

Otóż pojawia się zasadnicze pytanie, jak w praktyce można byłoby osiągnąć pożądany stan polityki migracyjnej. **Czy możliwe jest, aby Polsce nie brakowało siły roboczej bez ryzyka tworzenia się niezintegrowanych mniejszości równoległych,** które są mniej odporne na zmiany technologiczne i mogą stanowić dodatkowe obciążenie dla państwa?

Uważam, że rozsądna polityka migracyjna musi być budowana w oparciu o negocjacje z rządami państw, które mogą dostarczać siłę roboczą i jednocześnie ułatwiać ewentualny powrót. **Aby skutecznie równoważyć imigrację warto sprowadzać siłę roboczą głównie z państw, które będą umożliwiać powrót imigrantów do ojczyzny.** Najlepszym źródłem byłyby państwa mniej zamożne od Polski, ale stabilne i dynamicznie rozwijające się. **Dobrym przykładem takiego kraju mogą być pręźnie rosnące w siłę Indie.** Za 20-30 lat Indiom prawdopodobnie znacznie doskwierać kryzys demograficzny więc powinny też być zainteresowane imigracją, najpewniej traktując jako priorytet powrót Hindusów, którzy wyjechali we wczesnych latach.

Polska nie powinna być bierna wobec nadchodzącego kryzysu demograficznego. **Polityka migracyjna powinna być oparta na aktywnych rozmowach z rządami państw o dużym zasobie wolnej siły roboczej i jednocześnie chcących jej przyszłego powrotu do ojczyzny.** Taka współpraca może być korzystna dla obu stron.

Artur Veryho

Od ponad 20 lat trwają negocjacje między Unią Europejską a grupą Mercosur w sprawie umowy handlowej, która ma zapewnić zwiększenie wymiany handlowej i inwestycji oraz obniżenie taryfowych i pozataryfowych barier handlowych zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorstw. **Umowa o wolnym handlu z Mercosur wpisuje się w koncepcję strategicznej autonomii Europy.** Może wzmocnić ona bezpieczeństwo gospodarcze UE poprzez dostęp do szeregu surowców i otworzyć nas na nowe rynki zbytu.

Mercado Comun del Sur – Wspólny Rynek Południa

Mercosur to międzynarodowa organizacja gospodarcza powołana w 1991 roku traktatem z Asuncjon. Należą do niej kraje z Ameryki Południowej, wśród stałych członków znajdują się: Argentyna, Brazylia, Paragwaj, Urugwaj, Wenezuela i znajdująca się obecnie w procedurze akcesyjnej Boliwia, z kolei do stowarzyszonych państw należą: Chile, Peru, Ekwador i Kolumbia. **Wspólny Rynek Południa został powołany w celu wzmocnienia współpracy gospodarczej oraz zniesienia barier handlowych i jest on najsilniejszą strefą wolnego handlu w Ameryce Południowej.** Mercosur obejmuje teren o powierzchni około 15 mln km², którego populacja wynosi ponad 295 mln. Do tej pory organizacja zrealizowała 50 projektów współpracy międzynarodowej i zainwestowała 824 mln USD w infrastrukturę państw członkowskich. Mercosur stanowi piątą co do wielkości gospodarkę na świecie z 2,7 bln USD produktu krajowego brutto.

Wymiana handlowa UE z Mercosur

Według szacunków Komisji Europejskiej eksport produktów (głównie maszyn i urządzeń, produktów chemicznych i farmaceutycznych oraz sprzętu transportowego) w 2022 r. wyniósł 55,8 mld EUR, wobec 35,5 i 44,5 mld EUR w latach 2020 i 2021. W poprzednim roku Unia Europejska importowała towary o wartości 61,1 mld EUR, z czego większość stanowiły produkty mineralne, roślinne, artykuły spożywcze, napoje i tytoń. Inwestycje UE w strefie Mercosur w 2021 roku wyniosły aż 344 mld EUR. **Współpraca handlowa między Europą a Ameryką Południową jest relatywnie wysoka, jednak wiele produktów objęte jest cłami, które podnoszą ich ceny.** Podpisanie umowy o wolnym handlu między organizacjami pozwoliłoby na zniesienie tych barier i wzmocniłoby współpracę.

Początki rozmów między UE a Mercosur zaczęły się w 1995 r. i zakończyły się podpisaniem Międzyregionalnej Umowy Ramowej o Współpracy między Wspólnotą Europejską a Wspólnym Rynkiem Południa. **W roku 2019 r. osiągnięto porozumienie zakładające: wzrost dwustronnego handlu i inwestycji, obniżenie barier handlowych, stabilizację zasad współpracy i unormowanie reguł dotyczących własności intelektualnej, bezpieczeństwa żywnościowego, konkurencji i dobrych praktyk.** Porozumienie z 2019 r. odnośnie utworzenia strefy wolnego handlu dla 700 mln ludzi ma charakter polityczny. Negocjacje między interesariuszami nadal trwają. **W debacie publicznej często przytaczanym argumentem jest niespełnienie założeń Zielonego Ładu przez państwa należące do Mercosur.**

Niepewna przyszłość umowy

Temat porozumienia o wolnym handlu powrócił wraz ze strajkami rolników, którzy domagają się zamknięcia rynku unijnego na napływy tańszych produktów z Ameryki Południowej, które nie muszą spełniać wszystkich wymagań polityki klimatycznej. Ponadto, w tamtejszych regionach obowiązują odmienne standardy produkcji żywności. Kłopot w dużej mierze dotyczy wołowiny, drobiu, ryżu, soku pomarańczowego, cukru i etanolu. **Szczególnie przeciwni współpracy z Ameryką Łacińską są rolnicy z Austrii i Francji, którzy żądają wprowadzenia klauzul lustrzanych, które będą wymuszały stosowanie tych samych standardów produkcji żywności wobec towarów importowanych.** Jednym z głównych postulatów francuskich rolników jest zaprzestanie dalszych negocjacji odnośnie porozumienia handlowego z Ameryką Południową, czego zwolennikiem jest także prezydent Francji Emmanuel Macron.

Biorąc pod uwagę obecną skalę protestów rolników w całej Europie i ogólne niezadowolenie z regulacji jakie narzuca Zielony Ład, zdaje się, że dalsze rozmowy w sprawie porozumienia z Mercosur mogą zostać odłożone na dalszy plan. Niemniej jednak umowa o wolnym handlu może dać dużo korzyści państwu Unii Europejskiej, otworzyć nas na nowe możliwości oraz zwiększyć bezpieczeństwo w kwestii dostępu do strategicznych surowców.

Barbara Wywiat

Obserwatorfinansowy.pl

EKONOMIA - DEBATA - POLSKA - ŚWIAT

CASE – Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych
CASE – Center for Social and Economic Research

Instytut Studiów Ekonomiczno-Społecznych
Institute for Social and Economic Studies

**Olimpiada
Wiedzy Ekonomicznej**

